

Evangelizacijski hod za Isusom na početku trećega tisućljeća

Petar Barun

petar.barun@zg.t-com.hr

Uvodne misli

Danas se svakome osobno nameće upit: Kako živjeti usred globaliziranoga svijeta? A kako se s takvim izazovom susreće kršćanin? Za prve je kršćane njihova okolina govorila da imaju ono *nešto* što ih je činilo drukčijima u društvu. Isusova ih je Radosna vijest potaknula na drukčiji način života. Rano je kršćanstvo imalo učinkovite načine naviještanja Božje riječi – prave evangelizacijske oblike – kojima je ljude praktično uvodilo u Božje kraljevstvo. Iskustvo zajedništva u Bogu otvaralo je ljudima nov pogled za izazove tadašnjega rimskoga globaliziranoga svijeta. Kada Crkva danas govori o *novoj* evangelizaciji ona budi tu svijest o preobrazbi koju donosi Isusovo Evanđelje. Zadnjih se desetljeća raspravlja o dekristijanizaciji – njezinim uzrocima i posljedicama – kao o gorućem problemu crkvenoga evangelizacijskoga pastoralara. Evangelizacija je uvijek bila ključ širenja kršćanstva, kakve god da su okolnosti bile, ali čini se da za ove suvremene okolnosti nisu pronađeni prikladni oblici. Ipak, uza sve nevolje u crkvenim redovima, brojni su znakovi nade.

Prije dvije tisuće godina pojavila se Isusova Crkva s vizijom bratstva za sve narode i rase, promicala je ljudsko dostojanstvo kakvo dotad nije viđeno u društvu. Rađala se svijest o jednakosti svih ljudi pod nebom. Živjelo se Isusovu Radosnu vijest u malim zajednicama diljem Mediterana, a neke su dospjele i do Indije. Evanđeoski se mentalitet uvelike kosio s mentalitetom robovlasničkoga društva. Inkulturacija Evanđelja događala se prvotno u kršćanskim zajednicama. Živeći svoje bratstvo i sestrinstvo, *bez glasa* bi izricali poruku Isusova humanizma. Nisu ostali neopaženi u svome okruženju.

Dakako da se nisu mogle izbjeći napetosti u dodiru s oprečnim kulturama i da je bilo kušnja, ali njihovo sve dublje ulaženje u učenje Isusa iz Nazareta oblikovalo je kršćanski identitet. Među kršćanima *prirodno* su odumirale religijske prakse i nehumani robovlasnički običaji. Sve je to prožimalo njihov osobni, bračni i obiteljski život, a onda i društveni. U Rimskom je Carstvu sve vrvje-

lo od bogova, pa je kršćanima egzodus iz idolopoklonstvenih religija priskrbio prigovor da su ateisti. Bezreligiozno kršćanstvo u takvim društvima otvaralo je mnoga pitanja, sumnje, prekide s tradicijom... Uranjanjem u Isusov način života, kršćani su postali *okidač* društvene promjene. Bili su prosvjetljeni Kristovim svjetlom koje ih je osposobilo za sučeljavanje sa svjetovnošću svoga vremena.

Kršćanski kozmopolitizam

Svoju univerzalnost Crkva duguje svome učitelju Isusu iz Nazareta. Ona nije nacionalna, niti anacionalna. Ne zatire i ne topi narodne identitete već ih oplemenjuje. Da bi se ta vizija bratstva u čovječanstvu razvijala, potrebna je antropologija koja poštuje čovjekovu jedinstvenost i različitost kao bogatstvo svekolikog stvaranja. U ljudski je genom ugrađena jedinstvena poveznica sa svakim ljudskim bićem kao nešto sveto – esencijalno dostojanstvo. Teološki gledano čovjek je slika Božja – kao *zemljanin* transcendirajući zemaljsku egzistenciju. Stvoritelj ga je urezao u svoj dlan, bio čovjek toga svjestan ili ne. S Nazarećaninom je antropologija zadobila novu perspektivu. Da bi se ostvarila ponuda, za sve naraštaje vrijedi jedan jedini uvjet: obraćenje i vjerovanje Isusovoj Radosnoj vijesti. To su vrata kroz koja prolaze preobraženi ljudi – stvaraoci boljega svijeta. Građani svijeta i građani Neba.

Od početaka su se kršćani osjećali kozmopolitima. Stoga, evangelizacija u suvremenoj globalizaciji ima prednosti koje valja prepoznati i koristiti, kao što su to činile i ranokršćanske zajednice. Kršćanstvo integrira narode, ima globalnu misiju mira i pomirenja. Svoju humanost crpi iz humanosti Isusa Krista. U središte svoje misije stavlja čovjeka, radi njega se Bog upustio u avanturu spašavanja ljudske egzistencije.

Misionarski se fenomen može sagledavati u sv. Pavlu iz Tarza, uvjerenom farizeju s vrhunskom teološkom i međunarodnom naobrazbom. Progonio je Isusove učenike sve dok mu se na putu u Damask nije otkrio taj Isus kao uskrsli.

Od toga časa za njega Mesija nije mit niti netko tko *ugrožava* Boga Abrahamova, Izakova i Jakovljeva, već najveći plod židovskoga naroda. U susretu s novom zbiljom, oslijepio je, da bi potom progledao *novim* očima. Od toga časa imao je samo jedno na umu: evangelizirati – donositi Isusa Krista svome narodu i svim narodima. Izlazak iz farizejskoga vjerskog zakonodavnog *ormara* i uskogrudnoga nacionalnog okvira, zorno govori o razmjerima Pavlove transformacije u sudaru s Kristom. Zbio se nezamisliv Pavlov *izlazak* iz farizejske tradicije i *ulazak* u kršćanstvo.

Pavao nije inspirativan samo zbog velehvaljenog dramatičnog obraćenja. On je protagonist Isusove Radosne vijesti koja oblikuje Kristov lik u ljudima, kao što kipar od gromade kamena dlijetom oslobađa lik kojeg već vidi u kamenu. Beskrajno je ljubio svoj narod, ali je radi veće ljubavi rušio vjersku isključivost.

Na njemu se konkretno pokazalo kako djeluje Isusova misija. Ona se na različite načine zrcalila u svima koji su bili evangelizirani. Nije nimalo lako dočarati suvremenim naraštajima ambijent rađanja kršćanstva među narodima. Ni mnogim Židovima nije lako prihvatiti da su Božja transmisija među narodima. Spasenje dolazi od Židova, kršćani rasuti među narodima baštinici su te mesijanske svijesti.

Crkva je nikla u židovskom podneblju, rasla šireći se u Rimskom Carstvu. Rimsko je pravo bilo nosivi stup moćnoga rimskog imperija, a poslije će poslužiti kao podloga razvoja svekolike pravne crkvene i civilne znanosti. S carem Konstantinom hijerarhijska je Crkva postala dio povlaštenog carskog sustava (313. godine). Neki religiozolozi, poput Željka Mardešića, vide u tome početke crkvene sekularizacije.

Traganja za autentičnošću

Autentično sagledavanje Kristova evanđelja trajan je zahtjev svim naraštajima. Tragovi hrvanja između staroga i evandeoskoga mentaliteta vide se u novozavjetnim spisima. Pavlova je ekleziologija izrasla iz evangelizacijskoga praktičnog rada i teološkoga promišljanja. Koliko se tijekom Srednjega vijeka novozavjetna slika Crkve kao Božjega naroda zamagljivala klasnim i staleškim podjelama, toliko se razmjerno gubila svijest razlikovanja između religije i kršćanstva. Hijerarhijski je pol – nauštrb Božjega puka – jačao kleričku moć u društvu. Klerikalizam je postupno monopolizirao svoje ovlasti nagrđujući tako izvornu sliku Crkve kao naroda Božjega. Papa Franjo u klerikalizmu vidi tešku bolest koja nanosi golemu štetu Crkvi Isusa Krista. Crkva kao organizam trpi unutarnji rascjep između Isusa Evanđelja i Isusa kršćana. Nikada nije bilo jednostavno prokrčiti put Isusu Evanđelja, a nije ni danas – pokraj suvremenih farizeja i pismoznanca. Bog nas ne treba kao svoje podanike, ovisnike o njemu, već kao slobodne ljude koji ljube svoga bližnjega, istinu i život.

Traganje za kristolikom autentičnošću kršćana ostvarivalo se u različitim povijesnim putovima crkvenoga života. Protestantski teolog Dietrich Bonhoeffer u prvoj polovici 20. stoljeća ponovno će aktualizirati bezreligiozno kršćanstvo. Kršćanska praksa je – kontaminirana pseudoreligijskim praksama, ideologijama i strašću za svjetovnom moći – uzrokovala strukturalne i duhovne poremećaje. Isus je s razlogom zahtijevao od svojih učenika da ga slijede, inače će upadati u zamke Zloga. Poziv i poslanje se onečišćuju karijerizmom, žudnjom za autoritarnom vlašću, manipulacijom svetinjama... Sve su to simptomima odmicanja od Isusove logike života.

Kršćanstvo nije kopija religije, niti se smije suobličavati carskim ili monarhijskim modelima vladanja odjevenim u *kršćansko ruho*. Zasjeći za stol religija, značilo bi pretvoriti kršćanstvo u jednu od njih. Magičnost religijskoga trona

izokreće mjerila, jer religija teži tomu da bude slijepo služena, čašćena i odijeljena od puka. Crkva je, uz velike povijesne turbulencije, preživjela politički mesijanizam stvaranja kršćanske države. Traumatične posljedice i dalje su prisutne. Isus je odbacio politički mesijanizam. Od svojih je apostola tražio da ne sanjaju teokratsko društvo u kojem će oni biti njegovi *ministri*. Kada su iskusili snagu i novost Kraljevstva Božjega, ta latentna opasnost nije nestala, ona i dalje vreba za petama. Štoviše, ona je i danas među nama.

Stoga, politički mesijanizam nije rubna tema u provođenju *nove* evangelizacije koja ovisi o zdravu profilu evangelizatora i o evangelizacijskoj formacijskoj duhovnosti. U konačnici, to je obnova Crkve Isusa Krista. Sklonost prema religijskim postavkama vjerovanja ne treba podcijeniti, čovjek ima neodoljivu potrebu da se umota u religiozno ruho. Novovjekovni antiteizam, uza sve brutalne metode, nije uspio izbrisati tu iskonsku religioznu nit. Povratak politeističke religije, pseudoreligioznog agnosticizma, deizma i drugoga, religiji kršćanstva svojevrsan je fenomen. U bezreligioznom kršćanstvu ili evangelizaciji koja uvodi u baštinu Isusa Krista, postoji druga logika preporođenja ili novog rođenja odozgor – o kojem Isus govori Nikodemu (Iv 3).

Evangelizacija je bila poput utrobe koja je nosila ljude u Božje naručje, hraneći ih bezuvjetnom Ljubavlju – tako ih je nanovo rađala za Božji svijet. Isusov trogodišnji evangelizacijski ciklus bio je ključan da se njegovi učenici slobodno ucijepu u njega. Oni su svoje evangelizacijsko iskustvo kao model s uspjehom primjenjivali u svojem poslanju svijetu oko sebe. Suvremena kriza u Crkvi osvijestila je da baš to najviše manjka njezinu pastoralu.

Teologija u službi evangelizacije

Koliko je teologija važna za razvoj kršćanstva i antropologije zorno svjedoče spisi sv. Pavla. Ranokršćanska središta, poput Aleksandrije i Antiohije u 2. i 3. st. bila su mrijestilišta vrsnih kateheta, teologa. Teološka izobrazba je doprinijela razvoju služba u Crkvi i razvoju zajednica. Sveučilišni profesor Tomislav Ivančić, gorljiv promicatelj nove evangelizacije, isticao je da na Katoličkom bogoslovnom fakultetu nikoga nije obratio, dok su na njegovim evangelizacijskim seminarima brojni doživjeli obraćenje, vratili se kršćanskim korijenima. Koncilski teolog Tomislav Janko Šagi Bunić na fakultetskim je predavanjima govorio da je rađanje ranokršćanskih zajednica omogućavalo običnim ljudima da razumiju svoju vjeru (bili su teolozi bez diplome) i raznim načinima prenose poruke Evandjelja.

Teološko obrazovanje cijepilo se na živu vjeru. Kada manjkaju temelji Isusove vjere, i vrsni teolozi bivaju ispražnjeni i bez vjere, *hraneći sebe i druge slamom*. Ova parafrazirajuća opaska sv. Tome Akvinskog nastala je nakon što je doživio iskustvo Božje prisutnosti potkraj svoga života, kada je već napisao

svoja poznata djela. Je li suvremeni odgovor na nova gibanja u Crkvi i u svijetu pokretanje evangelizacijskih *sjemeništa*, uzimajući da je za oduhovljeno kršćanstvo bitno iskustvo živoga Boga i teologija koja će odgovoriti na suvremene izazove? Sv. Pavao apostol je svoje osnovno kršćansko drugovanje s Isusom iz Nazareta spajao s navještajem i teologijom.

Vjerojatno bi evangelizacijske oaze pomogle suvremenim duhovnim tragaateljima da nađu svoj duhovni zavičaj, svoj Tabor ili Emaus, da rastu u vjeri i spoznaji. Evangelizacija nije obojena ni tekstilnim ni teološkim bojama, nije ni redovnička, ni dijecezanska – ona je samo Isusova. Ona ne indoktrinira niti *vabi* kandidate za redovnička ili svećenička zvanja. Cilj joj je uvesti pojedinca u osobno prijateljavanje s Učiteljem, s Isusom iz Nazareta, a potom ga uključiti u njegovu zajednicu koja je u prva kršćanska vremena bila i sjemenište i bogoslovija i fakultet. Duhovni dom je prirodno stanište gdje niču raznovrsna zvanja, službe i karizme za Crkvu i za svijet. Kada je Duh Sveti glavni činitelj evangelizacije, krize se promeću u poticajno stvaralaštvo, a urušavaju se strahovi za budućnost Crkve.

Postkonstantinovsko razdoblje – slabljenje evangelizacijskoga pastoralna

Rana kršćanska povijest prepuna je svjedočanstava da se najprije događa evangelizacija, a potom se rađa Crkva Isusa Krista. Tek će poslije klijati monaštvo i redovništvo. Poglavitito će se razgranati u postkonstantinovskom razdoblju (od 4. st.) kada je kopnio ranokršćanski primjer evangelizacije i zajedništva. Crkva se razvijala kao institucija, u sprezi s kraljevskim tronom provodila su se masovna pokrštavanja. Takav je pastoralni pristup razvodnjavao zahtjevnu formaciju prvokršćanskoga modela evangelizacije – katekumenata. Pojava redovništva svojevrsna je reakcija na tadašnje crkveno-pastoralne trendove – bilo je važno zadržati oaze i logiku uvođenja u kršćanstvo. Kršćanstvo se umotalo u obrednost, a Isusovo se obraćenje često nadomještalo konvertitstvom kao zamjenom za religiju.

Kad se govori o novoj evangelizaciji u Crkvi onda je to je prije svega *izlazak* iz staroga, бесплодног kršćanskog mentaliteta i *ulazak* u mentalitet Evandjelja. Pod *starim* se misli na sve ono što se nakupilo u postkonstantinovskom vremenu, a nije primjereno duhu Evandjelja. Valja pretresti sve ono što je tijekom povijesti Crkve od cara Konstantina do danas kontaminiralo Radosnu vijest da se ona više ne prenosi žarom i u snazi Duha na tragatelje za smislom i Stvoriteljem. Mnogi kršćani više ne unose u društvo onu kvalitativnu razliku, niti su svjesni svoga krsnog identiteta, ni pripadnosti Crkvi. Kako bez navještaja Isusove radosne vijesti može doći do osobnog slobodnog opredjeljenja za put Isusa Krista? Današnje su društvene okolnosti stubokom drukčije. Sloboda koju su

zadobili kršćani u vrijeme cara Konstantina (313.) izmijenila je iz temelja društvene okolnosti kršćana u tadašnjem svijetu. To je velik događaj i promjena s kojom je trebalo umjeti živjeti. Bilo je važno znati razlikovati slobodu djelovanja u društvu koju je dao car i onu antropološku, nutarnju slobodu koju daje Isus iz Nazareta. Zanesenost dobivenom slobodom u rimskom imperiju uzrokovala je to da se štošta *poskrivečki* uvuklo u kršćanski život, a što nije bilo u skladu s Božjim kraljevstvom. Hijerarhijske privilegije pridonijele su razvodnjavanju kršćanstva i gubitku autentičnosti te su pogodovala razvoju klerikalizma.

Živjeti u Kristovoj slobodi kao kršćanin u progonstvu ili kao pripadnik favoriziranog kršćanstva – dvije su različite slike slobode. Te dvije predodžbe valja razborito pomiriti, razlučivati i s njima živjeti. Liberalizacijom crkvenoga pastoralna na površinu je isplivala ideološka *verzija* kršćanstva, dogmatizirana vjera bez osobnoga kršćanskog iskustva i osobnoga svjesnog opredjeljenja. Stvarao se kršćanski svjetonazor bez evanđeoskoga mentaliteta. Negativna strana te povijesti može osvjetljavati današnju stazu, da se ne upada u stare zamke, te tako pridonijeti svekolikom razvoju vjerničke zrelosti, svijesti i spoznaje. Ali može biti i kamen spoticanja i nemoć ranjenoga ljudskog duha da otkrije autentično lice Isusa Krista.

Veličina je Crkve prvih stoljeća i u tomu što je umjela nadići svoja iskustva progonstva i budućim naraštajima prenijeti civilizacijske i kulturne vrednote Rimskoga Carstva. To pokazuje da kršćanstvo ne odbacuje kulturne vrednote koje nisu u suprotnosti s evanđeoskim mentalitetom. Na tragu toga suvremeni kršćani trebaju prepoznati i slijediti živu evangelizacijsku maticu u povijesti Crkve koja ih oslobađa od svega što skriva lice Isusa iz Nazareta. Takvim se pozitivnim stavom ne zataškava povijesne činjenice, nego ih se posprema na pravi način tako da više ne djeluju traumatski.

Ne treba bježati od činjenice da je feudalni ustroj Crkve, osim staleških podjela, profanirao i sâm pojam vjernika laika koji su činili oko 95 % članova Crkve. Pojam je u široj javnosti zadobio značenje neznalice, nestručnjaka, idiota itd., čime su iznevjerena temeljna prava jednakosti i sloboda koje je Isus donio za sve ljude. Govoriti danas intelektualcima, obrazovanima – ili bilo kome – da su laici, zvuči prilično neumjesno. Udaljilo se od izvorne teologije i prakse razumijevanja svetoga puka, naroda Božjega, dostojanstva djeteta Božjega, braće i sestara u krštenju po kojem postajemo Božja obitelj. Ta crkvena rana nije zacijelila, nego je danas vrlo živa u traženju dijaloga i pomirenja u crkvenom biću. Ako se pak zaziva Treći vatikanski koncil, onda bi jedna od tema na njemu trebala biti ona o *laicima*. Teološko tumačenje pojma laika u Crkvi, kakvo ga danas imamo, nije rehabilitirajuće rješenje ni u crkvenom ni u društvenom okruženju. Definicijom da je laik onaj koji nije klerik, utkan je povijesni razdor podjela, a nije ni u duhu Pavlove ekleziologije.

Istina, Drugi vatikanski koncil je napravio epohalan pomak u vrednovanju laikata, ali u suvremenoj kulturi komuniciranja pojam laik je teško kompro-

mitiran i diskvalificiran. Njega je teško osloboditi od patine koja se stoljećima taložila. Nažalost, marginaliziranju kršćanskoga laikata pridonio je klerikalizam kojega papa Franjo prokazuje kao bolest od koje bi se svi trebali liječiti. Tu se kriju uzroci dekristijanizacije, sekularizacije i nemoć naviještanja Isusove Radosne vijesti bez ideološke dogradnje. Milosna je okolnost ovako *heretički promišljati* kada je među nama papa Franjo. Usuđuje se i on javno govoriti da je nužno promijeniti kulturu vatikanskih kurija.

Koncil kao novi crkveni egzodus

Kako u kratkim crtama objasniti ovaj smion podnaslov koji je zapravo velika tema? Na prvom saboru u Jeruzalemu, oko 50. godine, opisanom u Djelima apostolskim (15), apostoli su se okupili da rasprave o problemima koji su iskrsnuli u širenju Radosne vijesti – evangelizaciji. Vijećanje je urodilo strateškim zaključkom da se širenje Evandelja usmjeri prema drugim narodima. Sljedeći koncil je Nicejski (325., povijesno se vodi kao prvi), a sazvaio ga je car Konstantin. Okupio je crkvene vođe da odgovore na neka pitanja vjere koja su unosila razdore u crkvene redove, a sukobi su štetili samom carstvu. Ako se povuče povijesna crta do Prvoga vatikanskog sabora (1870.), može se iščitati koliko su svjetovna i crkvena vlast na različite načine međusobno utjecale na izbore i druga događanja. Svađe oko prevlasti najviše podsjećaju na *bračne svađe* ili na *brakorazvodne parnice*, bitka za stečena prava i pravice.

U dvadesetom će stoljeću doći – slikovito govoreći – do *razvrgnuća tisućljetnoga braka između država i Crkve*. Europski narodi proživljavali su dramatične situacije u apsurdnim ratovima, ateizaciju, sekularizaciju... »Brakorazvodna parnica« između Crkve i civilnoga društva dobila je svoj epilog u proklamiranoj vjerskoj autonomiji te u sekularizaciji država. Raskid je odnosa bio kompleksan, nije mogla proći bez velikih posljedica, trauma, svjetonazorskih ratova. Na kraju dugoga i bolnoga procesa sekularizacije i *rastave braka* između Crkve i civilne vlasti dogodio se Drugi vatikanski koncil (1962-1965). Na tom eminentnom crkvenom skupu utjecaj nisu imali svjetovni prinčevi, kraljevi, državne vlasti itd. Nakon dugoga prijedenaog puta Crkva se našla na tragu onoga prvog koncila u Jeruzalemu, da u sebi pročisti svoju baštinu. Koncil će mnoge podsjetiti na prve Duhove – događaj silaska Duha Svetoga, dan kada se rodila Crkva.

Na koncilu se rodila nova vizije Crkve. Izlazak iz postkonstatinovskog, feudalnog, monarhijskog, sustava... stubokom je odredio smjer crkvenoga života. Promjene su, s jedne strane, izazvale veliko oduševljenje, a, s druge strane, zabrinutost i kočenja. Izići iz doskorašnjega crkvenog mentaliteta i ući u dijalog sa suvremenim društvom, nije moglo proći tek tako i bez potresa. Koncilske smjernice su reformske, katarza je izazvala glavobolje i dvojbe. Sekularizacija je, uz svu gorčinu sučeljavanja, polučila autonomiju crkvene i svjetovne vlasti

– emancipacija i sekularizacija postaju poželjna evanđeoska distanca između crkvene i civilne vlasti. Mnogi su i u tome vidjeli prst Božji. Koncilske smjernice su postale ishodište evangelizacijskoga gibanja u Crkvi.

Postkoncilski dokumenti pomicali su granice prema temeljnoj zadaći Crkve – evangelizaciji. Bog podiže svoj narod, premda se ponekad čini da je situacija izmakla kontroli. U suvremenoj su se Crkvi stvari toliko ogolile da tko god *ima oči* može vidjeti kako stvarno tko diše – od župnika i biskupa do priprostog vjernika itd. Mnogi koji se zovu kršćanima, više ne žive Isusovim stilom ni u Crkvi ni u svijetu, i to ne zbog toga što ne bi htjeli, već zbog toga što im je nepoznata snaga Evanđelja. Tamo gdje se pak ne evangelizira, prije ili kasnije, upada se u svjetovnost i religioznost svijeta. Bog dopušta da se ponešto i uruši, da bi Crkva pronašla svoje izvorno stanište.

Koliko god se nekima čini da su anticrkveni svjetovni vjetrovi prejak, suvremeni čovjek, uz svu dobrobit tehnološkoga napretka, pokazuje ranjivo lice koje nagrizaju agresivne društvene promjene. Manjkaju riječi koje opisuju unutarnje stanje muka s kojima se današnji čovjek susreće. U vrtlogu silnih ponuda i unutarnjih tjeskoba on gubi orijentaciju. Čovjek intuitivno osjeća da se iznutra raspada kao biće. Tomu u prilog govore suvremene bolesti kojima se bave psihijatrija i psihoterapija. Kada duhovnu pomoć ne dobiva u redovitom crkvenom pastoralu, *utjehe* se traže u starim religijskim praksama. U traganju za Bogom presudna je crkvena reakcija *uvođenja* u kršćanstvo na Isusov način ili *ponuda* konvertitskog obraćenja. Ako nema razlučivanja, propušta se evangelizacijski *kairos*. Izgubljen čovjek sve teže pronalazi svoj *duhovni zavičaj*. *Kršćani* najviše pate zato što nisu ostvarili osobnu vezu s Bogom Isusa iz Nazareta. Tek evangelizacijom otkrivaju da postoji bilo Crkve.

Fenomeni kvazikršćanstva

Nova evangelizacija utire put egzodusu iz kvazikršćanstva koje je izgubilo egzistencijalni odnos s Bogom Isusa iz Nazareta. Postkršćanska era u zapadnoj civilizaciji štošta je razotkrila, i onoga što je bilo nezamislivo da egzistira unutar crkvenih zidina. Proročki glasovi probijali su se uz poteškoće, katkad stišavani i marginalizirani da ih se slabije čuje. Zasiurno je i to jedan od znakova krize institucionalne Crkve i dubokih rana na identitetskoj razini. Crkva ne može pomoći razvoju humanijega društva bez evangelizacijskog pomaka, bez kvalitativne promjene u Crkvi. Priželjkivane promjene ne događaju se same od sebe, niti ih može pokrenuti nostalgija za starim dobrim kršćanskim vremenima.

Nemoguće je živjeti u prijateljstvu s Bogom Isusa Krista, ako je Duh branitelj enigma u životu kršćana. Bez takvog iskustva, nije moguće razabrati u čemu je smisao odricanja od lagodnoga, lažnoga života. To bi pak pretpostavljalo neki drugi motiv, zašto se isplati živjeti kršćanskim životom. Posljedice neuvođenja

u duh kršćanstva ostavilo je tragove na svećenicima, biskupima, oženjenima i neoženjenima... Zamaglio se Pavlov antropološki realizam. Koliko god da je bio zanesen nadnaravnom zbiljom, Pavao nije iz vida gubio stvarnost ljudske egzistencije. Trijeznost, razboritost, umnost i razumnost, ne kopne pred karizmama kao milosnim darovima poslanja, već se umnažaju.

Najviše štete Crkvi nanose ljudi dvostrukoga morala, neovisno o tome jesu li oženjeni ili slobodni, jer prije ili kasnije otkliznu u bolesno stanje. Svijet u kršćanskom životu dvostrukoga morala može vidjeti i neko dobro, primjerice, bolje je imati *stabilne veze* i ne upadati u ponor seksualnih trauma i devijacija. Radi *kontrole štete* u javnosti, štošta se internim diskrecijskim propisima guralo pod tepih. *Nitko* se nije nadao da bi jednog dana moglo *eksplozirati* u javnosti. Bolest se širila parazitirajući na crkvenom organizmu. Licemjere u licemjeru svijeta kulminiralo je diskreditiranjem dobrog glasa *moralnog arbitra*. No, posrijedi je duhovna patologija.

Bez Duha, crkvene službe bivaju paralizirane, ne reagiraju na vlastita zastranjenja, lako upadaju u zamku *skuhane žabe*. Tako se *neprimjetno* iznutra rastaču redovničke, svećeničke, obiteljske i ine zajednice. Skandali su primorali crkvene strukture na drukčije ponašanje. No, koliko je takva stega proizašla iz fundamentalno evanđeoske, obraćeničke perspektive? Za ozdravljenje bolesnoga crkvenog tkiva ili općenito *paloga* čovjeka nisu dostatni pravni lijekovi, već *lijekovi* koji dolaze iskrenim obraćenjem koje oslobađa od uzroka, te jača duhovni imunitet i dignitet. Nedostaje svijest o terapijskoj dimenziji Isusove Radosne vijesti. Sasvim je očito, tko god je u redovničku i svećeničku formaciju i celibat ušao s potisnutim seksualnim traumama, teško može nositi križ ranjene osobne egzistencije, ako nije ostvario egzistencijalan odnos s Isusom iz Nazareta. A to duhovno načelo jednako vrijedi i za ljude u braku i izvan njega. Ovo potvrđuje *lakoća* brakolomstva među kršćanskim bračnim parovima.

Kršćanski realizam postaje fikcija kada se marginalizira Pavlov antropološki realizam i formacija. Zahtjevno je opstati na kršćanskim nogama bez evangelizacijske svijesti i karizme. Ona se nekim automatizmom pretpostavlja pod vidom kleričke službe ili pod teološkim vidikom sakramenata inicijacije. No, karizme što ih Bog daje, nisu uvjetovane kleričkom službom ni članstvom u Crkvi. Treba imati na umu čovjekovu slobodu izbora, njegovu spremnost da ide za Isusom iz Nazareta. S druge strane postoje *anonimni* kršćani koji žive *izvan Crkve*, koje Duh Božji nadahnjuje da djeluju na dobro čovječanstva. Isus je pohvalio vjeru rimskoga satnika, a u Kornelijevu domu događa se izljev Duha, na iznenađenje Petra apostola (usp. Dj 10). S Bogom ne raspoložemo kao s crkvenom imovinom. Evanđelisti naročito ističu koliko se Isus trsio da bi njegovi učenici ispravno vjerovali. Njegov kritički pristup sklerozi vjerovanja važan je za uvođenje u mentalitet Radosne vijesti i krucijalan za njezin uspjeh jer ona ima snagu da oplodi ljudski život.

Primat Duha

Otvorenost Duhu omogućava ljudskom duhu da izbjegne patološke virove, da se odupre tjelesnim porivima. Crkvena disciplina (trapljenje, askeze, postovi, obredi) ne može proizvesti ili nadomjestiti Duha. Time se čovjekov duh ne oslobađa za slobodu. Odgajanje pod stegom pomaže do neke granice, ali ako Božji Duh ne oslobodi ljuski duh, cijelo biće neće moći zahvaljivati u Duhu *Abba – Oče* (usp. Rim 8). A Duh je duh reda i sklada, a ne bezvlašća. Prvenstvena je nakana sv. Pavla otkriti zakon Duha zbog antropološkoga razvoja u hrvanju sa starozavjetnim propisima koji su imali odgojnu ulogu do dolaska Isusa Krista. *Novo vino u nove mješine*. Kada toga *vina* nema, tada se crkveni skupovi pretvaraju u kazališne priredbe. Oduhovljeno zajedništvo se ne može nadomjestiti *teologizacijom* obreda, gomilanjem molitvenih monologa, ni crkvenom retorikom. Kakvog li čuda da dolazi do vjerske kakofonije!

Radosna vijest najteže se probijala među zakonoznance Isusova vremena! Bogu služe *dan i noć*, ali do njih ne dopire oslobađajuća istina. Štoviše, osjećali su se ugroženima i uvrijeđenima pa reagiraju napadački. Takvi napadački i obrambeni mehanizmi funkcioniraju i danas. Ali tamo gdje Duh djeluje, nastaju znakovi ohrabrenja, oduhovljenja, oduševljenja i zacjeljenja egzistencijalnih trauma, oslobađanje od lažnih krivica... Čovjek egzistencijalnu žeđ gasi na Izvoru žive vode koja preobražava vlastiti križ egzistencije. To sam ja. To nije neki apstraktan *pobožan* čovjek. Slobodno odbacujem religiju i Zakon kao *štaku*, zato što u Isusu Kristu konkretno susrećem objavu Boga stvoritelja neba i zemlje. To je Radosna vijest!

Nevolje s papom Franjom

Papa Franjo je neumoran u traženju načina kako pročistiti duhovnu baštinu Crkve. Nastoji aktualizirati, probuditi duh Koncila. Jedna od inih inicijativa je netom sazvana sinoda o sinodalnosti. Ne ustručava se govoriti o suvremenim kršćanskim pismoznancima, farizejima koji su zasjeli na *crkvenu* stolicu. Naziva ih klerikalcima. Njima je svaka promjena sumnjiva, subverzivna, pogotovo kad se od njih traže promjene. Drže da *savjesno propovijedaju Evanđelje i ne vide razloga da se treba što mijenjati*. I najčešće, ne smatraju se suodgovornima za dekristijanizaciju. Stalo im je do ugleda, moći, vole da ih ljudi zovu *preuzvišeni, presvijetli, prečasn*... Problem vide u drugima, od prigovora nije pošteđen niti sâm papa. Teško im pada kada on svojim načinom evangeliziranja unosi spontanost, ljudskost. Ne želi živjeti u palači, skida pozlatu, putuje u siromašne krajeve svijeta.

S njim eurocentrična Crkva i simbolično zatvara svoje dugo razdoblje jer i statistički je duhovno prestala biti rasadište kršćanstva. Papa se ne boji suoče-

nja sa stvarnošću. *Nepogrešivi papa* javno priznaje da griješi, otvoreno govori o poteškoćama, ukazuje na rješenja. Optužuju ga za uvođenje liberalizma ili zabluda pod utjecajem modernizma itd. Motre se, pod povećalom, njegovi nastupi izvan Crkve, ne podilazi nikome, ne odstupa od Isusovih stavova. Onima koji panično žure zazivajući Treći vatikanski koncil odgovora da prije valja provesti smjernice Drugoga vatikanskoga koncila. Ovaj kritički opažaj *implicite* zadiru u dosadašnji sustav institucionalnoga crkvenog funkcioniranja. Reformski se koncilski duh selektivno prihvaćao, i zbog toga dobrim dijelom suvremena Crkva proživljava krizu kakvu dosad nije imala. Posljedice propusta nečinjenja naštetili su dobru glasu Isusove Radosne vijesti koja je ljekovita i raskrinkava zlo, oslobađajuća je i dobrohotna za sve ljude. Ne može se Evanđelje propovijedati bez življenja evanđeoske *metanoje*. To je preduvjet da bi *nova* evangelizacija izbjegla ideološku formu i relativiziranje Evanđelja. Bez te svijesti nije moguće zaustaviti relativizaciju kršćanskih etičkih vrijednosti među kršćanima u društvu. Doista, čemu služi prokazivanje diktature moralnoga relativizma u svijetu pod krinkom velikih teoloških rasprava, ako izostaje crkvena praksa? Kada je papa Benedikt XVI. spoznao da se ne može sučeliti s razmjerima crkvenih skandala, dao je ostavku. Neosporno kolosalan teolog koji je briljantno sintetizirao dvotisućljetno teološko učenje Katoličke crkve. Zanimljivo, on – enciklopedijski obrazovan, razuman, duhovan – došao je pred *zid*. Nakon promišljanja, u skladu sa svojom odgovornošću i savješću, dao je ostavku. Bio je svjestan da će taj njegov čin izazvati buru u Crkvi i znatiželju u svijetu. Vjerovao je da Bog ima nekoga koji će doći nakon njega, koji će znati i moći izvesti Crkvu na putove evangelizacije. Ta je njegova gesta vjere bez presedana i govori više od mnogo svećanih riječi. To je osluškiivanje Duha i povjerenje da on izvodi Crkvu iz labirinta prošlosti i da je vodi u sadašnjosti. Koliko je kardinala, biskupa... slijedilo čin pape Ratzingera? Papa Franjo odveć miriše na pape iz *pretkonstantinovskoga* razdoblja i zato je dobrim dijelom kamen spoticanja u klerikalnim krugovima. To ga razlikuje od prethodnih papa. Svjestan je da bez reforme u duhu Evanđelja Crkva vegetira. Hrabro evangelizira hijerarhijsku Crkvu da bi cijeli narod Božji širio radost Radosne vijesti. To je vizija.

Kršćanski imunitet

Evangelizacijska promišljanja valja propitivati u svjetlu ranokršćanske Crkve koja se znala suprotstaviti izazovima u tadašnjem globaliziranom svijetu i bez prava na vlastito postojanje. U tom se okruženju oblikovala. Plovila je unutar Rimskog Carstva bez vlastite materijalne sigurnosti, služeći se rimskom infrastrukturuom. Kako je uopće mogla preživjeti s tako oskudnim sredstvima? No, ona je rasla bez svega onoga što se nama *danas čini nužno i normalno*. Ranokršćanska zajednica izgrađivala je *duhovni dom* i evangelizacijsku infra-

strukturu. Kao živ organizam razvijala je udove tijela i tako podupirala svoje članove da budu aktivni promicatelji rasta Kraljevstva Božjega. Iz današnje perspektive ove povijesne činjenice doimlju se nevjerojatnima. Ako zagrebemo ispod ranokršćanske *ružičaste* površine onda dolazimo do rezultata koji nas zadivljuju i privlače.

No, treba odmah dometnuti da suvremena Crkva ne kreće iz katakomba, bez materijalne, institucionalne i druge infrastrukture. Većinom je zaokupljena posljedicama, a manje strategijski prevenira čitajući znakove vremena. Strahovi pogoduju ušuškavanju u kršćanske forme pokušavajući minimalistički *zadovoljavati* tradiciju i *Boga*. Izvana se doimlje umiveno, a iznutra je sterilna. Izlasci iz institucionalne Crkve upozoravaju na to da njezini članovi nisu pronašli svjetlo koje prosvjetljuje, već ideologiju o svjetlu. Krivice se peru raznoraznim izgovorima. Nekima je teško tratiti vrijeme na *otpalo lišće*, uostalom sami su za to krivi. Tako se propušta prigoda da se otkriju uzroci i čuju argumenti za njihovo uklanjanje. U rimskom globaliziranom svijetu kršćani su bili avangarda – nošeni duhom evangelizacije disali su Evandjelje, bili su kreativna manjina koja je pronalazila puteve i načine evangeliziranja kultura i naroda. Kao manjina institucionalno se i nisu mogli izgrađivati, a oslonjeni na Isusova obećanja, konkretno su ljudima donosili njegov spas i otkupljenje. Evangelizirani su imali iskustvo spašenosti i slobode. Potvrda je to da *Evandjelje funkcioniра*.

Suvremeni pastoralni programi pate od dogmatiziranoga prenošenja vjere. Rascjep između sakramentalizacije i (re)evangelizacije ne valja poopćavati. Postoji kontinuitet, inače kako bi se uopće moglo govoriti o *novoj* evangelizaciji? S druge strane, ne može se ne opaziti da kronično nedostaje evangelizacija koja uvodi u Blagovijest – blagodat Isusa Krista. Besmisleno je osuđivati one koji su *bacili koplje u trnje i obredno, automehaničarski servisiraju*. Nemoć prenošenja Radosne vijesti ključan je uzrok zašto suvremena Crkva proživljava krizu. Kako egzistirati u takvom crkvenom okruženju kao kršćanin? Kako izići iz rezigniranoga kršćanstva? Odgovor je jasan: *Isusova evangelizacija*. Ona čovjeka *Kristovim imunitetom* osposobljava za življenje u kršćanskom zajedništvu i u globaliziranom svijetu.

Institucija koja čini razliku

Crkva je zanimljiva pravnoj struci kao riznica proučavanja pravnih modela oko uređenja državnih institucija, nadnacionalnih struktura, vojnih struktura, diktatorskih režima, globalnih političkih, socijalnih i inih sustava. Zanimljiva je politolozima, povjesničarima, sociolozima, raznim režiserima zbog intriga u borbi za prijestolja između svjetovne i duhovne vlasti u društvu. Bila je religiozni i svjetovni arbitar, a katkad je postala plijenom vladara i kraljeva. Otkada je svijeta i vijeka postojali su pritajeni snovi da se trona globalne moći domogne

neki svjetovni papa ili modificiran demokratski biran rimski car s nadnaravnim ovlastima. Na nezasitnim poljima interesa i nagona za moći i vladanjem, oduvijek su se zametali i vodili ratovi.

Stoga u crkvenoj povijesti valja razlučiti bitno od nebitnoga. Na zemlji nema savršenoga društva. Crkva, kada je poželjela biti politički lider ili moralni arbitar u društvu, izlazila je iz evanđeoskoga okvira. Njezina misija i danas od toga pati. Te se razmirice mogu vidjeti na relaciji Peking – Vatikan. Azija ima oko četiri posto kršćana. Sâm taj podatak ima globalnu važnost na mnogim društvenim područjima, dakako i za budućnost Crkve. Papa Franjo je prigodom pohoda Mongoliji kazao da *evangelizacija nema političku agendu*. Na neizravan način dotiče se trauma kolonizacije, prisilne *evangelizacije* koja i dalje izaziva negativne konotacije. U aktualnim političkim previranjima, *kršćanstvo* se i dalje smatra dijelom zapadnoga svijeta. Ono je, uz sve prijevore i trvenja, kolijevka zapadne civilizacije. U tradicionalno kršćanskim se zemljama među političkim akterima, kršćanstvo tretira poput arheoloških ostataka koje valja konzervirati. Taj je jaz dramatičan, dijaboličan, ali je iz azijske perspektive nevidljiv.

Papina poruka kineskim vlastima pogađa u srž aktivnih strahova i predrasuda. Nova evangelizacija mora o tome voditi računa. Oslobađati se od negativnog crkvenog naslijeđa, znači povratak na kršćanske izvore bez taktičkoga političkog plana. To pak ne znači da kršćani postaju apolitični. Oni su suvremeni kada žive Isusov humanizam. Oni su zauzeti za bolji svijet i ne bježe u svoja geta od globalne pošasti. Oni se razlikuju po svome razaznavanju razornosti zla kao globalnog fenomena. Uostalom, kamo se može pobjeći od globalizacije kada ona, putem tehnologije prodire i kroz najdeblje samostanske zidove? Uostalom, svjedočanstvo ranokršćanske zajednice govori da je ona pronašla evangelizacijsku nišu djelovanja i pokraj rimskih bogova i careva. Svjedočanstvo sv. Terezija iz Kalkute u 20. stoljeću govori u prilog tome kako živjeti stvarnost svoga religioznoga i političkog okruženja. Evangeliziran kršćanin svojom osobnošću unosi duhovni i intelektualni kapital u društvo.

Činjenica je da je Crkva u očima svijeta religijska institucija, ali ostaje nedorečena njezina unutarnja jezgra koja čini onu bitnu razliku. Crkva kao zajednica ne nestaje iz društva zbog njezinih kritičara i ideoloških neprijatelja, već ona slabi zbog gubljenja svojega odnosa s Bogom Isusa Krista. To je ono *oku nevidljivo* bez čega ona ne može ostati na *putu* i ustrajati na njemu. Kao što čovjekova duhovna duša oživljava ljudski organizam da djeluje u svijetu takvom kakav on jest, tako i Duh, duša Crkve, nadilazi instituciju i odjeljuje ju i čini razliku od drugih institucija. Kada institucionalnost postane kriterij funkcioniranja, a nije u funkciji organizma – Otajstvenoga Tijela Kristova, tada pati život u zajednici. Institucija služi Crkvi kao odijelo, ali ona ne živi od odijela.

Osluškovati kritičare

Valja ponekad osluškovati što kritičari Crkve govore o njoj i čime su zaokupljeni, a sve to poradi objektivnijega sagledavanja prijepora i devijacija. Posebno su nam zanimljivi glasnogovornici koji dolaze ispod skuta *truloga* kršćanstva. Ludwig Feuerbach, iz oduševljenja je upisao studij teologije, da bi potom postao glasoviti rodozačetnik modernog ateizma. Njegovo filozofsko-materijalističko razmišljanje utjecalo je na Karla Marxa. Marksistička ideologija besklasnoga društva pokrenut će siromašne i radničke mase. Na crkvenoj anomaliji Marx je lansirao društvene promjene mimo crkvenih dvorišta. Nije mu bilo poznato da je prva kršćanska zajednica (komuna) *živjela besklasno društvo*. Taj se model zajedništva njegovao u monaškim i redovničkim zajednicama gdje se zajednički dijelilo prema životnim potrebama. U Djelima apostolskim sv. Luka opisuje život prvokršćanske zajednice (Dj 2). Živjeli su u svijetu mnogih religija i mnoštva bogova unoseći bezreligiozno kršćanstvo poput kvasca u tadašnji svijet. Gdje su boravili, humanizirali bi međuljudske odnose. Filozof Friedrich Wilhelm Nietzsche, radikalni kritičar kršćanstva, svojim viđenjem kršćanstva nadahnjivao je mnoge, a nadahnjuje i danas. Prvo je upisao studij teologije u nakani da postane pastor, a onda se duboko razočarao u kršćane svoga vremena.

Ova imena upućuju na to koliko je osobna religiozna frustracija bila okidač da se prometnu u nemilosrdne kritičare kršćanstva. Njihova iščašena naglašeno fenomenološka interpretacija kršćanstva nailazila je na plodno tlo. Svima njima je bilo strano izvorno kršćanstvo. Za našu je temu važno prepoznati uzroke, a ne toliko razglabati o ideološkom supstratu koji je postao gorivo za pokretanje društvenih revolucija i nasilja. O tome su napisana djela koja bi jedva stala u oveću knjižnicu. Prepoznati uzročno-posljedične veze radikalne kritike kvazikršćanstva može djelovati oslobađajuće da se razmišlja razumno i samokritički. Bila im je strana Isusova emancipacija ljudske egzistencije, razotuđivanje čovjeka na antropološkim osnovama.

No, je li ona danas jasnija? Na njihovim kritičkim opažanjima nadahnjivali su se zapadno-europski naraštaji, što je stvaralo pogodnu klimu za nastanak netrpeljivog ateizma, komunizama, sekularizacije... Crkvu se prvenstveno gledalo kao instituciju koja zlorabi svoju religioznu moć, kao kočničara društvenoga razvitka i tako stvaralo anticrkveno raspoloženje. U crkvenom mentalitetu postoji neka naivnost da bi sociolozi trebali u društvu znati razlučivati otajstveno tijelo Kristovo od institucionalnih poremećaja Crkve. Zapadnoeuropski svijet odavno ne misli u teološkim kategorijama, njima je teološki jezik dalek poput starogrčkoga kojim je pisan Novi zavjet. Svjetovni se mediji nemaju nikakve želje zamarati crkvenim patologijama, ionako se više ili manje živi u dekadentnom svijetu, ali imaju *petlju* reći ono što ne mogu objaviti crkveni mediji. Stavivši u fokus žrtve seksualnog nasilja, s lakoćom su urušili sustav pobožnoga zataškavanja.

I to je dobra vijest. Baš zato što Crkva nije od ovoga svijeta, ne bi uopće smjela doći u stanje *skuhane žabe*, da ne reagira odmah na unutarnje dekadentne ugroze. Bog se ponekad posluži drugim načinima kada su začepljeni crkveni putevi. Sužanjstvo Izraela nikada nije tijekom progonstva bilo razumljivo i prepoznato kao milost. Bila je to zadnja mjera koja je Bogu preostala da mu se narod vrati. Sužanjstvo je pročistilo njihove duhovne oči i tako su prepoznali uzroke svojih zastranjenja. Pod tim vidikom valja čitati i suvremene crkvene kušnje poradi većeg dobra i rađanja šire svijesti da nova evangelizacija nije neko *novo pobožno farbanje* već skidanje svega patološkoga što parazitira na čovjeku.

Crkva brodi ovim svijetom usprkos teškim vremenskim uvjetima. Je li to zato što ima neprocjenjivo blago koje svi trebamo kao rijetku plemenitu kovinu, nezamjenjivu u novoj životnoj tehnologiji?! U čovjekovu slučaju, riječ je o povratku antropologiji i obzoru vječnosti što nam je ostavio Isus iz Nazareta. Isusova antropološka terapija jedinstven je *kemijski spoj* koji omogućava osoban razvitak, a samim time utječe i na razvitak društva. Isusa se *iz-teologiziralo* dotle da je zamagljen njegov terapijski pristup čovjeku. Koliko je sakramentalizacija izgurala evangelizaciju iz njenoga prirodnog staništa, toliko je smanjila plodnost samih sakramentalnih čina. Možda to zvuči heretično? Olako ophođenje s Isusom, ne znači da se time više *postaje i ostaje* kršćaninom. Suvremenici smo praktične civilizacije trivijalizirane dostupnosti koja proklamira da je sve *nadohvat ruke* i *normalno*. Papa Franjo *pomiče* Crkvu prema suvremenoj evangelizacijskoj epohi. Ne razglaba samo o evangelizaciji, već preuzima rizik i evangelizira. Čini to krajnje jednostavno i spontano. Daje do znanja da nema istinske reforme bez Evandjelja. Bog ima puno *više mišljenje* o nama, nego što ga mi imamo o sebi. Mi smo njemu *dragocjeni, njegova milina, njegovo najvažnije remekdjelo* koje je saznao. Suvremeni čovjek traži svjedoke koji umiju razglasiti Radosnu vijest, da bi se – usprkos kritičnosti – usudio povjerovati!

Zaključne misli

Nikada nije bilo lako izići iz *vlastitih*, društveno arhaiziranih i crkveno uvjetovanih, sužanjstava. *Izlazak* je raspoznajna odrednica Božje prisutnosti u povijesti spasenja: od Abrahamova izlaska iz svoga zavičaja, preko izlaska Izraelaca iz Egipta do babilonskoga sužanjstva i Isusove Radosne vijesti koja uključuje obraćenje, tj. izlazak i ulazak – kao fundamentalnu opciju za Kraljevstvo Božje. U prva kršćanska vremena kršćanski stil življenja je nazvan *put*. Oni su znali koga slijede i kamo se ide. Izlaženje pojedinaca i skupina iz poganskoga mentaliteta i ulaženje u Isusova obećanja. Na tom se *putu* događala tiha metamorfoza. Tada je evangelizacijski pastoral prštao od dinamike i pokretljivosti, radosno koračajući u duhu objave Isusa iz Nazareta. To se Crkvi uvijek događa

kada ide za Isusom iz Nazareta, a ne ispred njega. Tu se otkriva i *evangelizacijski* hod za Isusom u trećem tisućljeću.

Suvremeni svijet živi u dubokoj neizvjesnosti među narodima. I među kršćanima su mnoga previranja, puno skepse, a malo pravih odgovora. Međureligijski dijalog koji je zadnjih godina uznapredovao, ugrožen je novim ratovima. Usred nemira ovoga svijeta stoji Evanđelje Isusa Krista koje drukčije progovara čovjekovu srcu. Kako se proglas njegove Radosne vijesti propovijeda u crkvama, može se testirati po odjeku u ljudskim dušama. Mogu li kršćani probuditi nadu u zbilju Mesije, u beznađu svijeta kojim su okruženi? Približava se spomen na dvije tisuće godina otkada je Isus iz Nazareta objavio i potvrdio da je on obećani Mesija. Papa Ivan Pavao II. je nastajao njegovo rođenje obilježiti suvremenim evangelizacijskim program (*Tertio millennio adveniente*) u nadi da će *resetirati* milosne snage u Crkvi. Iz svega što se nakon toga zbivalo u Crkvi, čini se da je porasla zabrinutost u sposobnost provođenja nove evangelizacije. Doima se da puno toga treba odumrijeti da bi *nova* evangelizacija zaista mogla biti *nova*.

Jedno je posve jasno: silaskom u rijeku njegove Radosne vijesti čovjeku se bistri vid i omogućava mu se da progleda u istini. Uz hvalevrijedan napredak znanosti, on svejedno i dalje sjedi u mraku između rođenja i smrti s pitanjem: Zašto živim? Ima li neki lijek čovjekovu oboljelu vidu da bi uočio ono bitno, oku nevidljivo, a to je otkriće smisla vlastite egzistencije? Komu je taj čovjek tako važan, da postoji? Može li tek tako viknuti, kriknuti Bogu, a on da prečuje taj nečujan krik iz svakog čovjeka? Kako se vrati duhovnom domu? Kako doći na put Isusa iz Nazareta? Ako čovjek uđe na njegova vrata, hoće li nestati taj njegov egzistencijalni nemir? Može li čovjek uistinu doživjeti da su se u Isusu nerazdvojivo zagrili Bog i čovjek?

Autentična evangelizacija nas uvodi u Isusovu baštinu ovdje i sada, i to trajno. Zar nije zbnjujuće da je i nakon dvije tisuća godina Isus Krist za mnoge narode neotkrivena osoba? Da je on kamen spoticanja za kršćane koji ne poznaju njega, osobu Isusa, Sina Božjega? Što se to zbilo u prenošenju Radosne vijesti? Nije ovo retoričko pitanje, niti bi ono trebalo zvučati traumatično, već je poziv da se s njime hrabro suočimo radi većeg dobra koje Bog Isusa iz Nazareta želi otkriti onima koji ga vjerno slijede da bi se mogli suočiti s izazovima dramatičnih promjena u otpočetoj trećem tisućljeću.

U svakom srcu odzvanja ista čežnja za ljubavlju. Iz Ljubavi smo pozvani u život. Ljubavlju Boga Isusa iz Nazareta na zemlji nam je darovan život u izobilju. Isusova uskrsna egzistencija ima poveznicu s mojom osobnom sadašnjošću da budem i da jesam. Evangelizacijski put hodi za Isusovim stopama. *Dođi i vidi. Dođi i kušaj. Tko je žedan neka dođe i pije. Zašto tražite živoga, među mrtvima?* Koliko god se čini da su uska vrata, dovoljno su široka da svatko tko zaista želi i uđe. Bez djetinje radoznalosti i *otkačenosti* teško će se razumjeti apeli pape Franje za *novom* evangelizacijom i reformom crkvenoga života, da Crkva bude *lumen gentium – svjetlo naroda*. U ovom povijesnom času, kada *mrklina prekriva narode*, svjetionik nam zaista treba.